

**Карпатський національний університет
імені Василя Стефаника
Навчально-науковий юридичний інститут**

Кафедра цивільного права

Гришко У.П.

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

методичні вказівки для самостійної роботи

здобувачів 4-го курсу денної та заочної форм здобуття освіти

спеціальності «Право»

Освітньо-професійної програми «Міжнародне та європейське право»

Івано-Франківськ, 2026 р.

ББК 67.303

Г82

Затверджено на засіданні кафедри цивільного права Навчально-наукового юридичного інституту Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол №10 від 5 лютого 2026 року)

Схвалено Науково-методичною радою Навчально-наукового юридичного інституту Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол № 4 від 23 лютого 2026 року)

Рекомендовано до друку Вченою радою Навчально-наукового юридичного інституту Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол № 8 від 18 березня 2026 року)

Рецензенти:

Мироненко І.В.

*доктор юридичних наук, доцент
професор кафедри цивільного права*

Петечел Н.М.

*кандидатка юридичних наук,
доцентка кафедри судочинства*

Г82 Гришко У.П.: Правове регулювання підприємницької діяльності: методичні вказівки для самостійної роботи здобувачів 4-го курсу денної та заочної форм здобуття освіти спеціальності «Право», освітньо-професійної програми «Міжнародне та європейське право». Івано-Франківськ: Карпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2026. 46с.

Методичні вказівки розроблені на основі навчального плану освітнього рівня «бакалавр» спеціальності «Право», освітньо-професійної програми «Міжнародне та європейське право» і призначений для підготовки до самостійної роботи здобувачів 4-го курсу денної та заочної форм здобуття освіти із навчальної дисципліни «Правове регулювання підприємницької діяльності», а також для підготовки до складання заліку. В посібнику викладені: зміст навчальної дисципліни і тематика самостійної роботи для здобувачів денної та заочної форми навчання. До кожної теми подано методичні рекомендації, що допоможуть здобувачу якісніше оволодіти темою, питання для вивчення, завдання для самоконтролю, перелік літератури та нормативно-правових актів. Методична розробка призначена для здобувачів, викладачів.

© Гришко У.П., 2026
©Карпатський національний
університет імені Василя Стефаника, 2026

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	4
ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	6
ТЕМАТИКА ТА ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ДЕННОЇ ТА ЗАОЧНОЇ ФОРМ ЗДОБУТТЯ ОСВІТИ.....	10

ПЕРЕДМОВА

Постійний розвиток та удосконалення правового регулювання господарської діяльності, яка має на меті отримання прибутку сприяло формуванню та становленню в законодавстві України якісно нової сукупності юридичних норм – підприємницького права.

Звичайно, опрацювання правової бази з підприємницького права означає і необхідність її оперативного засвоєння всіма, хто пов'язує свою професійну діяльність із набуттям таких знань. Отримання високоякісних знань із підприємницького права може стати вагомим чинником забезпечення стабільної ефективності і високої культури господарювання в Україні.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Правове регулювання підприємницької діяльності» є поглиблене вивчення норм підприємницького права, сучасних тенденцій і закономірностей його розвитку, особливостей правового регулювання та основних дискусійних теоретичних питань. Вивчення цієї навчальної дисципліни неможливе без урахування практики застосування господарського законодавства у сфері здійснення підприємницької діяльності; а оновлення законодавчих актів, які визначають особливості правового статусу окремих суб'єктів підприємницької діяльності лише підкреслюють динаміку його розвитку. Відповідно до існуючих пріоритетів у вищій школі дана навчальна дисципліна покликана формувати здобувачів як майбутніх юристів-практиків, так і науковців, а також орієнтувати їх на дослідження проблематики підприємницького права. Це дозволить їм захищати права та надавати кваліфіковану правову допомогу суб'єктам підприємницької діяльності.

Основне **завдання** навчальної дисципліни – сформувати у здобувачів теоретичне розуміння підприємництва, суб'єктів підприємницької діяльності, а також вміння застосувати теоретичні знання на практиці, проводити правовий аналіз ситуацій, які потребують відповідного правового вирішення.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен

знати:

- основні положення підприємницького права як науки, навчальної дисципліни та галузі права, її структуру, предмет і завдання;
- теоретичні аспекти окремих правових інститутів;
- порядок державної реєстрації створення та припинення суб'єктів підприємницької діяльності;
- особливості правового режиму майна суб'єктів підприємницької діяльності
- особливості укладення підприємницьких договорів;
- базовий матеріал, наведений у лекціях та відпрацьований на семінарських заняттях щодо визначення основних понять підприємницького права, їх сутності та значення для практичної діяльності з надання правової допомоги суб'єктам підприємницької діяльності;

ВМІТИ:

- аналізувати, узагальнювати та правильно застосовувати норми підприємницького права;
- розрізняти відносини, що регулюються чинним законодавством у сфері підприємницької діяльності;
- застосовувати на практиці норми правових актів у сфері підприємництва;
- застосовувати правові знання з підприємництва для оцінювання юридичних фактів, обґрунтувати їх правову оцінку;
- приймати обґрунтовані рішення щодо реалізації норм підприємницького законодавства у практичній діяльності.

Самостійна робота — це форма організації індивідуального вивчення здобувачами навчального матеріалу в аудиторний та позааудиторний час.

Головна мета проведення самостійної роботи полягає у необхідності більш широкого огляду тематики навчальної дисципліни з використанням матеріалів періодичних видань, наукових праць, монографій з окремих питань дисципліни.

Важливою складовою самостійної роботи здобувачів є виконання індивідуальних робіт.

Виконання індивідуальних робіт має на меті:

- закріплення теоретичних положень навчальної дисципліни;
- напрацювання вмінь аналітично мислити, аналізувати норми законодавства, у т.ч. колізійні;
- набуття навичок застосування норм чинного законодавства при вирішенні конкретної практичної ситуації з урахуванням набутих теоретичних знань та знань судової практики.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

Тема 1. Поняття та правове регулювання підприємницької діяльності.

Нормативно- правове регулювання здійснення підприємницької діяльності. Конституція як регулятор підприємницької діяльності. Цивільний кодекс України як основний акт у сфері регулювання підприємницької діяльності. Закони України в системі законодавства про підприємницьку діяльність. Міжнародно- правове регулювання здійснення підприємницької діяльності. Поняття та ознаки підприємницької діяльності. Принципи здійснення підприємницької діяльності. Свобода підприємницької діяльності та її межі. Співвідношення категорій «підприємницька діяльність», «господарська діяльність», «економічна діяльність», «комерційна діяльність».

Тема 2. Правовий статус суб'єктів підприємницької діяльності.

Поняття та класифікація суб'єктів підприємницької діяльності. Засоби індивідуалізації юридичних осіб в Україні. Особливості правового статусу фізичних осіб- підприємців (ФОП). Господарські товариства як суб'єкти підприємницької діяльності. Правове становище акціонерного товариства. Правовий статус товариства з додатковою та обмеженою відповідальністю. Правовий статус повного та командитного товариства

Виробничі кооперативи як суб'єкти підприємницької діяльності.

Фермерське господарство як форма здійснення підприємницької діяльності.

Тема 3. Державна реєстрація суб'єктів підприємництва.

Інститут державної реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності: поняття, принципи та значення.

Порядок проведення державної реєстрації юридичних осіб. Порядок державної реєстрації фізичної особи- підприємця. Зміни до установчих документів суб'єктів підприємницької діяльності. Відмова у державній реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності. Виправлення помилок, допущених у відомостях Єдиного державного реєстру.

Тема 4. Ліцензування та дозвільна система у сфері підприємництва.

Інститут ліцензування: поняття, значення. Види господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню. Органи державної влади, що здійснюють видачу ліцензій. Порядок отримання ліцензії суб'єктами підприємницької діяльності. Оскарження дій, органів що здійснюють видачу ліцензій. Дозвільна система у сфері господарської

діяльності: поняття та принципи. Порядок отримання документів дозвільного характеру суб'єктами підприємництва.

Тема 5. Державний контроль у сфері підприємницької діяльності.

Поняття, суть і принципи державного контролю підприємницької діяльності

Форми державного контролю (нагляду). Органи та їх повноваження щодо здійснення державного контролю. Права та обов'язки суб'єкта підприємництва.

Відповідальність суб'єкта підприємництва та оскарження дій органів державного контролю.

Тема 5. Правовий режим майна суб'єктів підприємництва.

Поняття та зміст правового режиму майна суб'єктів підприємництва . Поняття та склад майна суб'єктів підприємництва. Правовий статус майна громадянина-підприємця. Правовий режим майна юридичних осіб-суб'єктів підприємницької діяльності. Права на майно структурних підрозділів суб'єктів господарювання.

Тема 6. Договори у сфері підприємницької діяльності.

Поняття та ознаки підприємницького договору. Види підприємницьких договорів.

Форма підприємницьких договорів. Порядок укладення, зміна і розірвання підприємницьких договорів. Відповідальність за порушення договірних зобов'язань. Забезпечення виконання договорів за участі суб'єктів підприємницької діяльності.

Тема 7. Припинення підприємницької діяльності.

Інститут припинення суб'єктів підприємницької діяльності: поняття, підстави, та форми.

Реорганізації суб'єктів підприємницької діяльності . Порядок ліквідації суб'єктів підприємницької діяльності. Особливості здійснення державної реєстрації припинення. Особливості припинення акціонерних товариств.

Тема 9. Банкрутство суб'єктів підприємництва.

Інститут банкрутства та його правове значення. Підстави та процедура банкрутства юридичної особи. Підстави та процедура банкрутства фізичної- особи підприємця.

Особливості провадження у справах про банкрутство окремих юридичних осіб (страховиків, банків, кредитних спілок, фермерських господарств).

Тема 10. Юридична відповідальність за порушення у сфері підприємництва.

Поняття, види та підстави виникнення відповідальності суб'єктів підприємницької діяльності. Цивільно-правова відповідальність суб'єктів підприємницької діяльності: поняття, підстави виникнення та форми. Відшкодування збитків як форма відповідальності .Адміністративно-господарські санкції: поняття та види.

Адміністративна відповідальність за порушення у сфері підприємництва.
Кримінальна відповідальність суб'єктів підприємницької діяльності.

Тема 11. Захист прав та інтересів суб'єктів підприємницької діяльності.

Право на захист прав та інтересів суб'єктів підприємницької діяльності. Способи захисту прав та інтересів суб'єктів підприємницької діяльності. Адміністративно-правовий захист інтересів суб'єктів підприємницької діяльності. Захист прав судом та уповноваженими органами державної влади. Захист прав нотаріусом. Альтернативні способи вирішення спорів між суб'єктами господарювання (АВС). Медіація як досудовий альтернативний спосіб врегулювання спорів між суб'єктами господарювання. Захист прав у суб'єктів підприємницької діяльності міжнародному комерційному арбітражі.

Тема 12. Правове регулювання конкуренції та монополії суб'єктів підприємництва.

Система нормативно-правового регулювання економічної конкуренції та монополістичної діяльності. Органи державного захисту конкуренції у підприємницькій діяльності. Поняття, ознаки та принципи економічної конкуренції.

Недобросовісна конкуренція. Основні види порушень законодавства про захист економічної конкуренції. Захист підприємницької діяльності від недобросовісної конкуренції.

Відповідальність за порушення антимонопольно-конкурентного законодавства.

Тема 13. Інвестиційна діяльність у сфері підприємництва.

Поняття та правова природа, ознаки та принципи інвестиційної діяльності.

Правове регулювання інвестиційної діяльності. Суб'єкти інвестиційної діяльності.

Поняття та види інвестиційних договорів. Відповідальності за порушення інвестиційного законодавства.

Тема 14. Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів підприємництва.

Правове регулювання, поняття та правова природа зовнішньоекономічної діяльності. Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності. Об'єкти зовнішньоекономічної діяльності. Зовнішньоекономічний договір (контракт): поняття, форма, істотні умови. Відповідальність та захист прав та законних інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності

Тема 15. Форми і види підприємницької діяльності в ЄС.

Правові основи підприємницької діяльності в ЄС.

Форми організації підприємницької діяльності в ЄС. Порядок реєстрації та

здійснення підприємницької діяльності в ЄС. Антимонопольна політика в ЄС.

Тема 16. Суб'єкти підприємницької діяльності в США та Великобританії.

Визначення поняття «суб'єкт підприємницької діяльності» у правових доктринах США та Великобританії. Роль загального права (common law) як основи правового регулювання. Форми підприємницької діяльності в США.

Роль судового прецеденту у регулюванні підприємницької діяльності. Порівняльно-правовий аналіз суб'єктів підприємницької діяльності в США та Великобританії

ТЕМАТИКА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ДЕННОЇ ТА ЗАОЧНОЇ ФОРМ ЗДОБУТТЯ ОСВІТИ

Тема1. Поняття та правове регулювання підприємницької діяльності .

Методичні рекомендації: При вивченні даної теми здобувачам необхідно з'ясувати сутність правового регулювання підприємницької діяльності та законодавче підґрунтя здійснення підприємницької діяльності. У контексті дослідження суті правового регулювання підприємницької діяльності необхідно здійснити аналіз співвідношення терміна «підприємницька діяльність» із суміжними поняттями, які активно використовуються українським законодавством, зокрема «господарська діяльність», «економічна діяльність», «комерційна діяльність». Виокремленню підлягають також ознаки та принципи підприємницької діяльності.

Питання для вивчення:

1. Історія розвитку права на підприємницьку діяльність
2. Національне законодавство у сфері підприємницької діяльності.
3. Міжнародно- правове регулювання здійснення підприємницької діяльності
4. Поняття та ознаки підприємницької діяльності.
5. Принципи здійснення підприємницької діяльності.
6. Методи підприємницького права.

Практичні завдання:

Завдання:

1. Складіть схему:
- системи джерел підприємницького права.

Задача. Громадянин Чернов В. І. та Головка М. Т. домовились про те, що Чернов В. І, (будівельник за фахом) під час своєї літньої відпустки збудує камін на дачі у Головка М. Т. На вимогу Головка М. Т. між громадянами було укладено письмовий договір, який містив усі необхідні умови, в тому числі — строки, суму та порядок розрахунку. По закінченні робіт громадянин Чернов В. І., отримавши обумовлену договором грошову винагороду в розмірі 3000 грн., сплатив певну суму податку на доходи фізичних осіб. Але після розгляду декларації про сукупний річний дохід його було оштрафовано за те, що він займався підприємницькою діяльністю без державної реєстрації.

1. Чи можна вважати діяльність Чернова В. І. з побудови каміна підприємництвом? Які кваліфікуючі ознаки підприємницької діяльності?
2. Які органи розглядають справи, пов'язані із порушенням порядку зайняття підприємницькою діяльністю?

Питання для самоконтролю:

1. Що таке правове регулювання?

2. Назвіть основні нормативно-правові акти у сфері підприємницької діяльності ?
3. Випишіть норми Конституції України, які закріплюють засади підприємницької діяльності
4. Що таке підприємницька діяльність?
5. Які обмеження підприємницької діяльності передбачені чинним законодавством?
6. У чому полягає свобода підприємницької діяльності?
7. Що таке підприємницький ризик?

Перелік рекомендованої літератури:

1. Конституція України від 28.06.1996р. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua>
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2004р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
3. Закон України «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб» від 09.01.2025 № 4196-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4196-20#n3>
4. Закон України «Про господарські товариства» від 19 вересня 1991 р. № 1576-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
5. Закон України «Про міжнародні договори України» від 29 червня 2004 р. № 1906-IV. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua>
6. Закон України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» від 23.02.2006 № 3480-IV .URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text>
7. Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань» від 15 травня 2003 р. № 755-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text>
8. Закон України «Про підприємництво» (чинна -**стаття 4**) від 07.02.1991 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/698-12#Text>
9. Аганіна А.О. Правове регулювання підприємницької діяльності: історичний аспект. *Вісник Запорізького національного університету* . 2018. №1. С. 8-21
10. Бевз С.І. Підприємницьке право в схемах: загальна частина: Навч. посіб. К ПП «Фірма «Гранмна»., 2012. –292 с.
11. ГЛІБКО С. В., ГРЕЧКО О. А. Конституційні гарантії права на підприємницьку діяльність. *Право та інноваційне суспільство*. № 2 (15) 2020. С.154-160.
12. Дякуновський О. Є. Систематичність та одержання прибутку як ознаки підприємництва в Україні: досвід Республіки Польща. *Juris Europensis Scientia*. Випуск 3, 2020. С.31-37
13. Іванець І.П. Принцип свободи підприємницької діяльності, яка не заборонена законом. *Юридичний науковий електронний журнал*. №3 2025. С.145-147.
14. Гришко У.П. Сутність принципу свободи підприємницької діяльності та його обмеження. *Аналітично- порівняльне правознавство*. №06. частина 1. 2025. С. 313-318 .DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.06.1.46>

15. Корнєєв Ю. В.. Підприємницьке право України: Навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2019. 120 с.
16. Моїсеєнко Ю. М. Свобода підприємницької діяльності і її межі у світлі диференціації організаційно-правових форм господарювання. *Київський часопис права*, (4), 44-49. <https://doi.org/10.32782/klj/2022.4.6>
17. Маматова Л.Ш. Правове забезпечення підприємницької діяльності в Україні. REPORTER OF THE PRAZOVSKYI STATE TECHNICAL UNIVERSITY. Section: Economic sciences .2018, Issue 35. С.33-40
18. Олійник А. Методологія дослідження конституційної свободи особи на підприємницьку діяльність в Україні. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 3 (277). С. 208-212.
19. Олійник А. Ю. Поняття реалізації конституційної свободи на підприємницьку діяльність в Україні. *Право і суспільство* .№ 2. 2020. С.98-103
20. Підприємництво [Текст] : підручник / С. В. Панченко, В. Л. Дикань, О. В. Шраменко [та ін.]. Харків : УкрДУЗТ, 2018. Ч. 1. Теоретичні основи організації підприємницької діяльності. 241 с
21. Сагайдак Ю. Підприємницька діяльність як основна форма реалізації економічних прав людини. Теоретико-правовий аспект. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. №7. С.44-48

Тема 2. Правовий статус суб'єктів підприємницької діяльності .

Методичні рекомендації: Ринкова економіка породила різні організаційні форми суб'єктів підприємництва: фізичні особи-підприємці, господарські товариства, і підприємства. Поняття суб'єкта підприємницького права обґрунтоване теорією підприємницького права, яка виходить з того, що суб'єктами підприємницького права є учасники підприємницьких відносин. Найбільшу та найважливішу для господарської діяльності групу суб'єктів підприємницького права складають суб'єкти підприємництва. Тому саме їх правовому статусу приділяється головна увага при вивченні даної теми.

Серед суб'єктів належну увагу слід звернути на таку категорію як фізична-особа-підприємець, правовий статус, якого визначається Цивільний кодексом України. Серед юридичних осіб, як учасників цивільних правовідносин, які здійснюють підприємницьку діяльність слід звернути увагу на підприємницькі товариства, виробничі кооперативи чи с/г кооперативи, які діють з метою отримання прибутку.

Питання для вивчення:

1. Поняття та класифікація суб'єктів підприємницької діяльності. Засоби індивідуалізації юридичних осіб в Україні.
2. Особливості правового статусу фізичних осіб-підприємців (ФОП).
3. Господарські товариства як суб'єкти підприємницької діяльності.

- правове становище акціонерного товариства.
 - правовий статус товариства з додатковою та обмеженою відповідальністю.
 - правовий статус повного та командитного товариства
4. Виробничі кооперативи як суб'єкти підприємницької діяльності.
 5. Фермерське господарство як форма здійснення підприємницької діяльності.

Практичні завдання:

Завдання:

1. У формі таблиці проведіть порівняльну характеристику правового статусу фізичної особи- підприємця та юридичної особи.
2. Випишіть із норм чинного законодавства перелік осіб, які не можуть набути статусу фізичної- особи підприємця.

Питання для самоконтролю:

1. Що таке суб'єкт підприємницької діяльності?
2. Якими ознаками характеризується суб'єкт підприємницької діяльності?
3. Які види суб'єктів підприємницької діяльності передбачено чинним законодавством?
4. Які особливості правового статусу фізичних осіб-підприємців?
5. Які обмеження у здійсненні фізичними особами окремих видів підприємницької діяльності передбачені законодавством?
6. З якою метою створюються виробничі кооперативи? Яким чином ця мета впливає на особливості правового становища виробничого кооперативу?
7. У чому полягає універсальність організаційно – правової форми господарського товариства?
8. Які види господарських товариств ви знаєте? За якими ознаками здійснюється класифікація господарських товариств?
9. Порівняйте правове становище товариства з обмеженою відповідальністю і закритого акціонерного товариства, зазначивши їх спільні та відмінні риси?

Перелік рекомендованої літератури:

1. Конституція України від 28.06.1996р. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua>
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2004р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
3. Закон України «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб» від 09.01.2025 № 4196-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4196-20#n3>
4. Закон України «Про господарські товариства» від 19 вересня 1991 р. № 1576-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
5. Закон України «Про міжнародні договори України» від 29 червня 2004 р. № 1906-

IV. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua>

6. Закон України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» від 23.02.2006 № 3480-IV .URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text>

7. Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань» від 15 травня 2003 р. № 755-ІУ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text>

8. Закон України «Про підприємництво» (чинна -**стаття 4**) від 07.02.1991 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/698-12#Text>

9. Закон України «Про акціонерні товариства» від 27.07.2022 № 2465-ІХ URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#n1985>

10. Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» від 06.02.2018 № 2275-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text>

11. АРТЕМЕНКО Р.М. Правовий режим майна виробничого кооперативу. Форум права. 2024. 78(1). С.97–105.

<https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/b56f8abc-aa31-4374-86ca-76c4e456daac/content>

12. І. М. Беженар, О. Ю. Грищенко. Фермерські господарства в Україні: стан та перспективи розвитку. *Проблеми сучасних трансформацій .Серія економіка та управління.*2023. DOI: [10.54929/2786-5738-2023-9-04-14](https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-9-04-14)

13. Господарське право : навч. посібник / укл. А.А. Бутирський. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2020. 144 с

14. Ватрас В. Доктринальні та нормативні питання визначення складу учасників господарських та інших видів підприємницьких товариств. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право.* Том 1 № 74 (2022). С.93-97

15. Гарагонич О.В. Господарська правосуб'єктність акціонерних товариств: дис. на здобуття наук. ступ. док. юр.наук за спеціальністю 12.00.04 – господарське право; господарське процесуальне право (081 – Право). Державна установа «Інститут економіко-правових досліджень Національної академії наук України» НАН України, Київ, 2020.с.466

16. Грудницька С.М., О.С. Шеремет. Удосконалення правового регулювання організації і діяльності повних товариств. URL: https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/13694/1/Hrudnytska_Sheremet_73-81.pdf

17. Гудима-Підвербецька М. Юридична особа корпоративного типу: в пошуках єдиної термінології. *Приватне право і підприємництво.*2024. вип. 24.С.72-79. URL: http://ppp-journal.kiev.ua/archive/2024/24_2/53.pdf

18. Зеліско А.В. Підприємницькі юридичні особи приватного права як суб'єкти цивільних правовідносин: монографія/ Алла Володимирівна Зеліско.- Івано-Франківськ, Прикарпат.нац.ун-т ім. Василя Стефаника.2016 .445с.

19. Касьяненко Д.І., Герасимова Г.В. Особливості господарювання фізичної особи як

- суб'єкта підприємницької діяльності. Молодий вчений. №10 (62). 2018. С.659-662
20. Кузнєцов М. Що обрати — ТОВ чи ПП?. *Юридична газета. №6 (736)*. URL: <https://jur-gazeta.com/publications/practice/korporativne-pravo-ma/shcho-obrati--tov-chi-pp.html>
21. Овченко О. В. Роль та місце командитного товариства в системі господарських товариств. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*. 2022 № 60. С.43-46
22. Сіщук Л. Підприємницькі юридичні особи в умовах рекодифікації цивільного законодавства України. *Підприємництво, господарство і право. №4. 2021. С.74-80*
23. Попов Ю. Ю. Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю»: наук.-практ. комент. / Ю. Ю. Попов. Київ: К.І.С., 2019. 392 с.
24. Правові засади створення, діяльності та припинення юридичних осіб в Україні: навч. посібник / Ю. М. Юркевич, У. Б. Андрусів, О. Б. ВербаСидор та ін.; за ред. Ю. М. Юркевича. Львів: ЛьвДУВС, 2019. 412 с

Тема 3. Державна реєстрація суб'єктів підприємництва.

Методичні рекомендації: При підготовці до семінарського заняття, увагу слід звернути на питання, пов'язані із порядком утворення суб'єктів підприємництва. Державна реєстрація суб'єктів підприємництва полягає у засвідченні факту створення або припинення юридичної особи, засвідчення факту набуття або позбавлення статусу підприємця фізичною особою, а також вчинення інших реєстраційних дій, шляхом внесення відповідних записів до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб- підприємців та громадських формувань. В процесі підготовки до семінарського заняття слід, насамперед, визначити органи, уповноважені здійснювати реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб- підприємців, порядок державної реєстрації суб'єктів підприємництва, підстави для зупинення та відмови у державній реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності. Здобувачі повинні знати перелік документів, які необхідні для державної реєстрації суб'єктів господарювання, детальніше ознайомившись із положеннями Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб фізичних осіб – підприємців та громадських формувань щодо підстав залишення без розгляду документів, які подані для проведення державної реєстрації, а також із підставами для відмови у проведенні державної реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності.

Питання для обговорення

1. Інститут державної реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності: поняття, принципи та значення.
2. Порядок проведення державної реєстрації юридичних осіб.
3. Порядок державної реєстрації фізичної особи- підприємця.

4. Зміни до установчих документів суб'єктів підприємницької діяльності
5. Відмова у державній реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності.
6. Виправлення помилок, допущених у відомостях Єдиного державного реєстру.

Практичні завдання:

. Завдання:

1. Складіть схему:

- послідовності процедури державної реєстрації фізичної-особи підприємця та юридичної особи.

Задача. АТ «Телефонні системи» звернулось через адміністратора міської ради за дозволом органів пожежного нагляду на початок своєї роботи. Однак незважаючи на сплив 10-денного строку, відомостей про результати розгляду поданих документів не отримало. Чи вправі Товариство почати свою роботу? На підставі якого принципу? Опишіть його значення та дію.

Питання для самоконтролю:

1. Що таке державна реєстрація юридичних осіб та фізичних осіб- підприємців та на кого покладається її здійснення?
2. Який розмір реєстраційного збору за проведення державної реєстрації, передбачений у чинному законодавстві?
3. Що являє собою Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб- підприємців та громадських формувань?
4. В який термін проводиться реєстрація юридичної особи?
5. Які документи подаються заявником для державної реєстрації юридичної особи?
6. Що являє собою модельний статут підприємства? Яку роль він відіграє у створенні та діяльності підприємства?
7. На підставі яких документів здійснюється реєстрація фізичної особи-підприємця?

Перелік рекомендованої літератури:

1. Конституція України від 28.06.1996р. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua>
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2004р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
3. Закон України «Про господарські товариства» від 19 вересня 1991 р. № 1576-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
4. Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань» від 15 травня 2003 р. № 755-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text>
5. Закон України «Про акціонерні товариства» від 27.07.2022 № 2465-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#n1985>
6. Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» від

06.02.2018 № 2275-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text>

7. Господарське право : навч. посібник / укл. А.А. Бутирський. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2020. 144 с
8. Апанасюк М.П. Правовий режим єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб- підприємців (цивільно- правовий аспект). *Інформація і правознавчий журнал*. 2016. №1(16).С.160-166
9. Квасніцька О.О.Правове регулювання державної реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності: дис... канд. юрид. наук: 12.00.04 / Квасніцька Ольга Олексіївна ; Одеська національна юридична академія. О., 2006. 202 арк.
- 10.Литвиненко А.Суб'єкти державної реєстрації як учасники процесу державної реєстрації су'єктів господарювання в Україні:фінансово- правовий аспект.*Підприємництво, господарство і право*.2018.№8.С.153-156
- 11.Лукач І.Державна реєстрація як засіб впливу держави на здійснення корпоративних прав і корпоративного управління у контексті європейського досвіду. URL: <http://www.jurnaluljuridic.in.ua/archive/2016/4/32.pdf>
- 12.Правові засади створення, діяльності та припинення юридичних осіб в Україні: навч. посібник / Ю. М. Юркевич, У. Б. Андрусів, О. Б. ВербаСидор та ін.; за ред. Ю. М. Юркевича. Львів: ЛьвДУВС, 2019. 412 с.
- 13.Слободяник Т.М.Актуальні проблеми державної реєстрації юридичних осіб. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022.№ 5.С.283-284
14. Підприємницьке право в схемах: загальна частина: Навч. посіб. / За заг. ред. С.І. Бевз / Бевз С.І. К ПП «Фірма «Гранмна»., 2012. 292 с.
15. Порядок державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, що не мають статусу юридичної особи. Київ : Паливода А. В., 2016. 24 с.
16. Чижмарь К.І. Державна реєстрація юридичних осіб, фізичних осіб- підприємців та громадських формувань : практ. Посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 199с.

Тема 4. Ліцензування та дозвільна система у сфері підприємництва.

Методичні рекомендації: Ліцензування певних видів господарської діяльності засіб державного регулювання провадження видів господарської діяльності, спрямований на забезпечення безпеки та захисту економічних і соціальних інтересів держави, суспільства, прав та законних інтересів, життя і здоров'я людини, екологічної безпеки та охорони навколишнього природного середовища. Юридичною передумовою ліцензування підприємницької діяльності є реєстрація суб'єкта підприємництва, в установчих документах якого передбачений вид діяльності, що підлягає ліцензуванню. З іншого боку, воно здійснюється лише за бажанням суб'єкта підприємництва, коли він сам обирає діяльність, котра підлягає ліцензуванню. Зasadничий принцип ліцензування, який намагалися закласти в систему ліцензування, ґрунтувався на

додержанні особливих умов того чи іншого виду діяльності не тільки на момент отримання ліцензії, а постійно під час здійснення підприємництва з додержанням ліцензійних правил для забезпечення безпеки людей, нешкідливості цього виду діяльності для екології та ін.

Питання для вивчення:

1. Інститут ліцензування: поняття, значення.
2. Види господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню.
3. Порядок отримання ліцензії суб'єктами підприємницької діяльності.
4. Дозвільна система у сфері господарської діяльності: поняття та принципи.
5. Порядок отримання документів дозвільного характеру суб'єктами підприємництва.

Питання для самоконтролю:

1. Що являє собою ліцензування господарської діяльності?
2. Які органи уповноважені на видачу ліцензій?
3. Яка процедура отримання ліцензії?
4. Які види діяльності підлягають ліцензуванню?
5. Який порядок отримання дозвільних документів суб'єктами підприємницької діяльності?
6. Що являє собою дозвільна система у сфері господарської діяльності?

Практичні завдання:

Завдання 1. Опишіть процедуру отримання ліцензії відповідно до Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» 02.03.2015 № 222-VIII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19#Text>

Задача 1. ТОВ «Ярославна» вирішило розпочати діяльність пошиву постільної білизни та спецодягу, для чого уклало з АТ «Зіньківська трикотажна фабрика» договір оренди одного з належних йому цехів, що розташоване в смт. Зіньків Полтавської області. Які дозвільні документи і в якому порядку повинно отримати ПП «Ярославна» для початку запланованої діяльності?

Перелік рекомендованої літератури:

1. Конституція України від 28.06.1996р. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua>
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2004р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
3. Закон України «Про господарські товариства» від 19 вересня 1991 р. № 1576-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
4. Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань» від 15 травня 2003 р. № 755-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text>

5. Закон України «Про акціонерні товариства» від 27.07.2022 № 2465-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#n1985>
6. Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» від 06.02.2018 № 2275-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text>
7. Закон України «Про ліцензування видів господарської діяльності» від 02.03.2015 № 222-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19#Text>
8. Закон України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» від 06.09.2005 року. № 2806-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19#Text>
9. Бачинський А.Я. Механізми державного регулювання підприємницької діяльності в Україні. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Державне управління*. Том 29 (68) № 2. 2018. С.52-55.
11. Бережний О.В. Ліцензування господарської діяльності як особливий предмет господарсько-правового регулювання. *Актуальні проблеми права: теорія і практика*. 2025. №2(50). С.22-32. <https://journals.snu.edu.ua/index.php/app/article/view/1133>
12. БОЙЧУК Р. П. Правові засади державного регулювання підприємницької діяльності: проблеми формування. *Право та інновації*. 2019. № 4 (28). С.21-26
13. Дякуновський О. Є. Правове регулювання підприємницької діяльності в Україні та Республіці Польща: дис. на здобуття наук. ступ. канд. юрид.наук за спеціальністю 12.00.04 – господарське право, господарсько-процесуальне право (081 – Право). Донецький національний університет імені Василя Стуса, Міністерство освіти і науки України, Вінниця, 2021. 277с.
14. Корнеєв Ю. В.. Підприємницьке право України: Навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2019. 120 с.
15. Світличний, О. Правові погляди на поняття та призначення ліцензування видів господарської діяльності. *Economics and Law*, 2024. 74(3), 93–100. <https://doi.org/10.15407/econlaw.2024.03.093>
16. Чуєнко В.І., Кузьмич А.А. Актуальні проблеми та перспективи реформування державного регулювання підприємницької діяльності в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 5.2020.с.91-95
17. Хомко Л. В., Кульгавець Х. Ю. Правове регулювання підприємницької діяльності: навчальний посібник / Л. В. Хомко, Х. Ю. Кульгавець. Львів: ЛьвДУВС, 2016. 424 с.

Тема 5. Державний контроль у сфері підприємницької діяльності .

Методичні рекомендації: при вивченні теми державного контролю суб'єктів підприємницької діяльності рекомендується спочатку засвоїти класифікацію видів контролю (плановий, позаплановий, документальний, фактичний) та повноваження основних контролюючих органів (Держпродспоживслужба, ДПС, Держпраці, екологічна інспекція). Особливу увагу слід приділити вивченню підстав для проведення позапланових перевірок, прав та обов'язків інспекторів і суб'єктів господарювання під час перевірок, а також процедури оформлення результатів

контрольних заходів (складання актів, приписів, протоколів). Необхідно опрацювати механізми оскарження рішень контролюючих органів, види відповідальності за порушення законодавства та способи захисту прав підприємців при проведенні перевірок.

Питання для вивчення:

1. Поняття, суть і принципи державного контролю підприємницької діяльності
2. Форми державного контролю (нагляду).
3. Органи та їх повноваження щодо здійснення державного контролю.
4. Права та обов'язки суб'єкта підприємництва.
5. Відповідальність суб'єкта підприємництва та оскарження дій органів державного контролю.

Питання для самоконтролю:

1. Які види державного контролю суб'єктів господарювання існують в Україні та в чому полягають їх основні відмінності?
2. За яких підстав контролюючі органи мають право проводити позапланові перевірки суб'єктів підприємницької діяльності?
3. Які права та обов'язки мають інспектори контролюючих органів та суб'єкти господарювання під час проведення перевірки?
4. Яка процедура оформлення результатів перевірки та які документи складаються за її підсумками?
5. Які способи оскарження рішень контролюючих органів передбачені законодавством України та в які терміни це можна зробити?
6. Яка відповідальність передбачена для суб'єктів підприємницької діяльності за порушення вимог законодавства, виявлені під час державного контролю?

Перелік рекомендованої літератури:

1. Конституція України від 28.06.1996р. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua>
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2004р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
3. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» від 05.04.2007 № 877-V. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16#Text>
4. Закон України «Про господарські товариства» від 19 вересня 1991 р. № 1576-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
5. Закон України «Про акціонерні товариства» від 27.07.2022 № 2465-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#n1985>
6. Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» від 06.02.2018 № 2275-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text>

7. Закон України «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин» від 18.05.2017 № 2042-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2042-19#Text>
8. Бліхар М. Державний контроль за суб'єктами підприємницької діяльності: адміністративно-правові засади організації та функціонування. *Науковий вісник ХДУ. Серія Юридичні науки*. 2024. № 5. DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2307-8049/2024-5-3>
9. Гаврік Р. О., Галус О. О. Правові засади здійснення контролю у сфері господарської діяльності місцевими органами публічної адміністрації. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: право, публічне управління та адміністрування*. 2024. №12. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5746-2024-12-01-17>
10. Левченко Ю.Г., Слободян В.Я., Задніпряна-Корінна М.Ю., Слободян Н.Я., Данкевич А.Є. Правове регулювання господарської діяльності : Навч. посіб. [Електронний ресурс]. – К.: НУХТ, 2023. – 290 с.
11. Пунда О. Здійснення адміністративно-правового нагляду та контролю у сфері корпоративних та трудових відносин. *Нове українське право*. 2023. Вип. 3. С. 115–119. URL: <https://doi.org/10.51989/NUL.2023.3.16>.
12. Світличний В.А. Об'єкт і предмет державного контролю у сфері господарської діяльності. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023 № 8. С.309-312. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-8/71>
13. Сидоров Я. О. , С. М. Попович. Особливості здійснення державного контролю у сфері господарської діяльності в сучасних умовах. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2025. Том 2 № 92. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.92.2.11>
14. Хомко Л. В., Кульгавець Х. Ю. Правове регулювання підприємницької діяльності: навчальний посібник / Л. В. Хомко, Х. Ю. Кульгавець. Львів: ЛьвДУВС, 2016. 424 с.
15. Хитра О.Л., Стародубцева Т.Л., Хитра І.Я. Проблеми удосконалення державного контролю за діяльністю суб'єктів господарювання в Україні. <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/3186/1/хитра%20стаття.pdf>
16. Щеголь, А. М. Адміністративно-правова доктрина державного контролю у сфері господарської діяльності: концептуальні засади формування. Стратегії сталого розвитку суспільства в умовах сучасних глобальних викликів (м. Кам'янське, 10 квіт. 2025 р.) / ГО «Молодіжна Організація Починаючих Лідерів. - Кам'янське: ГО МОПЛ, 2025. - С. 41-46

Тема 5. Правовий режим майна суб'єктів підприємництва.

Методичні рекомендації: Вітчизняні науковці та практики дискутують щодо правового режиму майна суб'єктів підприємництва на сучасному етапі розвитку. У чинному законодавстві низкою спеціальних нормативно-правових актів встановлюється правовий режим майна, що закріплюється за певними суб'єктами

підприємництва. Варто зауважити, що таке широке використання категорії правового режиму майна в різних галузях права підтверджує її універсальність, однак вона була розроблена наукою господарського права і спрямована на встановлення особливого правового порядку формування (набуття), використання (експлуатації), вибуття (відчуження, споживання, знищення) майна та звернення стягнення на майно суб'єктів господарювання, що пов'язано з необхідністю чіткого правового механізму реалізації державою публічних інтересів

Питання для вивчення:

1. Поняття та зміст правового режиму майна суб'єктів підприємництва .
2. Поняття та склад майна суб'єктів підприємництва.
3. Правовий статус майна громадянина-підприємця.
4. Правовий режим майна юридичних осіб-суб'єктів підприємницької діяльності.
5. Права на майно структурних підрозділів суб'єктів господарювання.

Питання для самоконтролю:

1. Сформулюйте джерела формування майна суб'єкта підприємницької діяльності.
3. Визначте правовий режим майна, закріпленого за суб'єктом підприємництва на праві власності.
4. Назвіть повноваження суб'єкта підприємництва на майно, закріплене за ним на праві повного господарського відання.
5. Опишіть особливості формування статутного капіталу господарських товариств.
6. З'ясуйте особливості складу та використання майна господарських товариств.
7. Схарактеризуйте особливості правового статусу майна громадянина-підприємця.
8. Назвіть особливості складу і використання майна акціонерного товариства.

Практичні завдання:

Завдання 1. Тестові завдання:

1. Майно підприємства - це:
 - а) тільки основні засоби
 - б) сукупність матеріальних і нематеріальних активів
 - в) тільки грошові кошти
 - г) статутний капітал
2. Мінімальний розмір статутного капіталу ТОВ становить:
 - а) без обмежень
 - б) 1 мінімальна зарплата
 - в) 100 мінімальних зарплат
 - г) встановлюється засновниками

Завдання.

ПАТ "Агроком" отримало земельну ділянку в постійне користування під елеватор

- ТОВ "Логістик" має сервітут на проїзд через приватну територію
 - ФОП Коваленко орендує приміщення в бізнес-центрі строком на 5 років
1. *Визначте вид речового права в кожному випадку*
 2. *Які правомочності має кожен суб'єкт?*
 3. *Складіть таблицю порівняння речових прав*
 4. *Як припиняються ці права?*

Перелік рекомендованої літератури:

1. Конституція України від 28.06.1996р. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua>
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2004р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
3. Закон України «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб» від 09.01.2025 № 4196-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4196-20#n3>
4. Закон України «Про господарські товариства» від 19 вересня 1991 р. № 1576-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
5. Закон України «Про акціонерні товариства» від 27.07.2022 № 2465-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#n1985>
6. Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» від 06.02.2018 № 2275-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text>
7. Антошкіна В., Рассомахіна О. МАЙНОВА ОСНОВА ДІЯЛЬНОСТІ КОМЕРЦІЙНИХ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ: ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА. *Національні інтереси України*. 2025. № 12(17). С.725-736. <https://perspectives.pp.ua/index.php/niu/article/view/33631/33599>
8. Боднар Т.В. Здійснення подружжям права спільної сумісної власності. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2017. № 2 (89). С.100-109. URL: http://visnyk.kh.ua/web/uploads/pdf/ilovepdf_com-100-109.pdf
9. Булавін Д. Поділ майна з ФОП під час розлучення: позиція Верховного Суду. URL: <https://sud.ua/ru/news/publication/225840-podil-mayna-z-fop-pid-chas-rozluchennya-pozitsiya-verkhovnogo-sudu>
10. Гусь А.В. Нематеріальні активи: господарсько-правовий аспект: монографія / А.В. Гусь. Ужгород: ПП «АУТДОР - ШАРК», 2015. 248 с.
11. Літошенко О.С. Правовий режим майна державних і комунальних підприємств. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. №1. С.96-99
12. Милостива І. Поділ бізнесу подружжя: позиції судів. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/simeyne-pravo/podil-biznesu-podruzhhzhya-poziciyi-sudiv.html>
13. Подоляк А. Захист прав на чуже майно у сфері господарювання. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. №7. С.45-52
14. Черненко О. Правовий режим майна державних акціонерних товариств.

Підприємництво, господарство і право. 2019. №12. С.130-133. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2019/12/25.pdf>

15. Щербина В. С. *Господарське право : підручник / В. С. Щербина*. 6-те вид., перероб. і допов. К. : Юрінком Інтер, 2013. 640 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Scherbyna_Valentyn/Hospodarske_pravo.pdf?PHPSESSID=773tlh4cn7pmtssn0fbe5rnhi0

16. Щербина В. *Право господарського відання і право оперативного управління: поняття, зміст та сфера застосування в Україні. Право України*. 2018. №6. С.13-30.

17. Щербина В.С. *Поняття і склад майна господарського призначення. Право і суспільство*. 2020. №1. С.194-200. URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2020/1_2020/part_1/31.pdf

18. Хомко Л. В., Кульгавець Х. Ю. *Правове регулювання підприємницької діяльності: навчальний посібник / Л. В. Хомко, Х. Ю. Кульгавець*. Львів: ЛьвДУВС, 2016. 424 с.

Тема 6. Договори у сфері підприємницької діяльності.

Методичні рекомендації: В законодавстві немає чіткого визначення поняття господарського договору, в тому числі і підприємницького договору.

Загальні та особливі положення про цивільно- правовий договір та його різновиди можна з'ясувати на основі книги 5 ЦК України. Вивчення даної теми пов'язане із дослідженням видів, форми, порядку укладення та розірвання підприємницьких договорів

Питання для вивчення:

1. Поняття та ознаки підприємницького договору.
2. Види договорів за участю суб'єктів підприємницької діяльності.
3. Форма підприємницьких договорів.
4. Порядок укладення, зміна і розірвання підприємницьких договорів.
5. Відповідальність за порушення договірних зобов'язань.

Практичні завдання:

Завдача 1. Між ТОВ «Агропродпостач» в особі директора та ПАТ «Агрофірма «Лісова» в особі голови наглядової ради було укладено договір поставки насіння соняшнику. Отримане насіння ПАТ «Агрофірма «Лісова» оплатило частково. Під час розгляду в суді позову про стягнення залишку заборгованості ПАТ заявило позов' про визнання укладеного договору недійсним у зв'язку з перевищенням повноважень особою, що його підписала (згідно Статуту ПАТ голова наглядової ради не вправі укладати жодні правочини).

Чи є підстави для визнання у даній ситуації договору недійсним? Які правові наслідки визнання договору недійсним?

Завдання. Проаналізуйте наступні договори:

- ТОВ "Будмайстер" укладає договір на будівництво складу з ПрАТ "Будівельник"
- ФОП Іваненко купує у ТОВ "Техносвіт" 10 ноутбуків для свого офісу
- ПАТ "Агропром" передає ТОВ "Логістик" на зберігання 50 тонн зерна
- ТОВ "Інвест" надає ТОВ "Стартап" безвідсотковий кредит на 2 роки
- Приватне підприємство орендує приміщення у власника-фізособи

Завдання:

1. Визначте вид кожного договору (купівля-продаж, підряд, зберігання тощо)
2. Класифікуйте за критеріями:
 - Односторонні/двосторонні/багатосторонні
 - Оплатні/безоплатні
 - Консенсуальні/реальні
 - Публічні/непублічні
3. Визначте, чи є договори підприємницькими.

Питання для самоконтролю:

1. Які ознаки господарського договору?
2. Назвіть види господарських договорів.
3. Які умови договору визнаються істотними?
4. Які правові наслідки виникають у разі недосягнення сторонами згоди щодо істотних умов договору?
5. Чим відрізняється договір (протокол) про наміри від попереднього договору?
6. Чи вправі сторони договору врегулювати свої відносини інакше, ніж це передбачено положеннями цивільного законодавства? В яких випадках?
7. За яких підстав допускається розірвання чи зміна договору в односторонньому порядку?
8. Який порядок зміни чи дострокового розірвання договору в односторонньому порядку?
9. Які види недійсних договорів?
10. Назвіть відмінності нікчемних та оспорюваних договорів.
11. Які умови відповідальності за невиконання чи неналежне виконання зобов'язань?
12. Які підстави звільнення від відповідальності за невиконання зобов'язань?

Перелік рекомендованої літератури:

1. Конституція України від 28.06.1996р. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua>
2. Закон України «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб» від 09.01.2025 № 4196-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4196-20#n3>
3. Цивільний кодекс України від 16.01.2004р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

4. Закон України «Про господарські товариства» від 19 вересня 1991 р. № 1576-ХІІ.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
5. Закон України «Про акціонерні товариства» від 27.07.2022 № 2465-ІХ URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#n1985>
6. Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» від 06.02.2018 № 2275-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text>
4. Бабій А.О. Одностороння зміна та розірвання господарського договору [Текст] : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.04 / Бабій Анастасія Олександрівна ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2017. 20 с.
5. Безклуба О. Електронна форма господарських договорів // Актуальні питання державотворення в Україні : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. Дню науки юрид. ф-ту 20 трав. 2016 р. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Юрид. ф-т, Рада молодих вчених, Наук. т-во студентів ; [редкол.: І.С. Гриценко та ін. ; уклад.: І.С. Сахарук, А.О. Левченко, А.В. Дідилівський]. Київ : Київський університет, 2016. Т. 2. С. 98- 100
6. Беяневич О.А. Господарське договірне право України (теоретичні аспекти) [Текст] / О. А. Беяневич. - К. : Юрінком Інтер, 2006. 592 с.
7. Борсук Н.Я., Кикоть П.В. Господарсько-правове регулювання договірних об'єктів інтелектуальної власності. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. 2023. Випуск 75: частина 1. С.155-160
8. Голіна О.В. Господарсько-правова інституціоналізація договорів про надання послуг [Текст] : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.04 / Голіна Олена Володимирівна ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. - Харків, 2016. - 20 с.
9. Господарське право : навч. посібник / укл. А.А. Бутирський. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2020. 144 с
10. Коваленко І. А. Господарські договори: порядок укладення та недійсність / І. А. Коваленко, Я. Самощенко // *Innovations and prospects of world science : proceedings of II International scientific and practical conference, Vancouver, Canada, 6-8 October 2021.* – Perfect Publishing, Vancouver, Canada, 2021. –Р. 615-622.
11. Поєдинок В.В. Несправедливі умови в господарських договорах. *Економіка та право*. 2019. № 4 (55). С.24-31
12. Проблеми правового регулювання договірних відносин суб'єктів господарювання: монографія / В. М. Адам та ін.; за заг. ред. М. С. Долинської. Львів: ТОВ «Галицька видавнича спілка», 2019. 247 с.
13. Пшенічнова З.І., Севастьянова А.Ю. Місце господарського договору в системі господарського права: значення та ознаки. *Молодий вчений*. 2018. № 11 (63). С.908-911
14. Піддубна В.Ф. Договір купівлі-продажу підприємства: правові аспекти. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 4. С.259-261
15. Щербина В. С. Господарське право: підручник. 3-тє вид., перероб. і доп. К.: Юрінком Інтер. 2011. 656 с.

Тема 7. Припинення підприємницької діяльності.

Методичні рекомендації: Юридична особа припиняється через такі основні форми: добровільне припинення та примусове припинення. В ході підготовки до семінарського заняття здобувачі повинні визначити форми припинення юридичної особи шляхом реорганізації. Особливу увагу слід звернути на порядок ліквідації юридичної особи та задоволення вимог кредиторів у разі ліквідації платоспроможної юридичної особи. В процесі підготовки до семінарського заняття здобувачі повинні визначити поняття та характерні риси банкрутства як правового інституту, детально ознайомитися із положеннями Кодексу України із процедур банкрутства, а саме підстав виникнення банкрутства, суб'єктів провадження у справі про банкрутство, основними процедурами пов'язаними із банкрутством, а також із особливостями провадження у справі про неплатоспроможність фізичних осіб- підприємців.

Питання для обговорення:

1. Інститут припинення суб'єктів підприємницької діяльності: поняття, підстави, та форми.
2. Реорганізації суб'єктів підприємницької діяльності
3. Порядок ліквідації суб'єктів підприємницької діяльності
4. Особливості здійснення державної реєстрації припинення.
5. Особливості припинення акціонерних товариств.

Практичні завдання:

Задача. ТОВ Альфата ТОВ Бета вирішили об'єднатися в одне підприємство ТОВ Альфа-Бета. Визначте порядок реорганізації шляхом злиття.

Завдання. Підготуйте бібліографічний покажчик в межах запропонованої тематики.

Питання для самоконтролю:

1. Які правові форми припинення суб'єктів підприємницької діяльності?
2. Чи є тотожними поняття «припинення підприємницької діяльності» та «припинення юридичної особи»?
3. Які заходи включає в себе процедура ліквідації юридичної особи?
4. За яких умов претензії кредиторів визнаються погашеними?
5. Яким чином діє принцип мовчазної згоди під час реєстрації припинення юридичної особи чи фізичної особи-підприємця?

Перелік рекомендованої літератури:

1. Конституція України від 28.06.1996р. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua>
2. Закон України «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб» від 09.01.2025 № 4196-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4196-20#n3>
3. Цивільний кодекс України від 16.01.2004р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
4. Закон України «Про господарські товариства» від 19 вересня 1991 р. № 1576-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
5. Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань» від 15 травня 2003 р. № 755-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text>
6. Закон України «Про акціонерні товариства» від 27.07.2022 № 2465-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#n1985>
7. Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» від 06.02.2018 № 2275-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text>
8. Войнарівський М. М. Щодо значення та особливостей примусової ліквідації (припинення) суб'єкта господарювання як адміністративно-господарської санкції. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2024. Випуск 6 (59). С.27-33. http://pjuv.nuoua.od.ua/v6_2024/8.pdf
9. Зелінський О.І. Праове регулювання реорганізації юридичних осіб: національний та європейський виміри. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2025. № 1. http://lsej.org.ua/1_2025/31.pdf
10. Жуков С.В. Господарсько-правові процедури ліквідації підприємств: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.04. 2013. 24 с.
11. Марченко О.В. Особливості припинення юридичних осіб у контексті реформи правового забезпечення господарської діяльності в Україні. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2025. випуск №01. С.267-271. <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2025/02/45.pdf>
12. М. Коверзнев, Г. Коверзнева. Правовий аспект реорганізації юридичних осіб. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. №6. С.29-31 <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2017/6/7.pdf>
13. Корнеєв Ю. В.. Підприємницьке право України: Навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2019. 120 с
14. Кундеус О.М. Процедурні механізми банкрутства і санації підприємства. *Інноваційна економіка : науково-виробничий журнал* . 2016. № 9/10 (65). С. 196-203.
14. Мандичев Д. Судовий контроль у процедурі банкрутства фізичних осіб. *Публічне право*. 2021. № 3 (43). С.88-95
15. Островський С. О. Основні зміни щодо процедури банкрутства відповідно до Кодексу з процедур банкрутства. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції* .№ 2.

2019.С.118-121.

16. НАУКОВИЙ ВИСНОВОК щодо застосування статей 16, 105, 110, 112 Цивільного кодексу України. URL:

https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/nauk_visn/Nauk_visn_911_3135_20.pdf

17. Правові засади створення, діяльності та припинення юридичних осіб в Україні: навч. посібник / Ю. М. Юркевич, У. Б. Андрусів, О. Б. ВербаСидор та ін.; за ред. Ю. М. Юркевича. Львів: ЛьвДУВС, 2019. 412 с

<https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/2743/1/Юркевич%20Правові%20засади.pdf>

18. Прилуцький Р.Б. Банкрутство фізичної особи – підприємця. *Юридична наука* : науковий юридичний журнал .Київ, 2012.№ 6. С. 53-58.

19. Сирота Д.І.Правове положення фізичної особи- банкрута в Україні . *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020.№8.С.160-162

20. Сіщук Л. В.Реорганізація юридичних осіб:теоретико- правові аспекти. URL:

https://www.google.com/url?sa=i&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=0CAIQw7AJahcKEwjo3Pis4pWAAxUAAAAAHQAAAAAQAg&url=http%3A%2F%2Fwww.irbis-nbuv.gov.ua%2Fcgi-bin%2Firbis_nbuv%2Fcgirbis_64.exe%3FC21COM%3D2%26I21DBN%3DUJRN%26P21DBN%3DUJRN%26IMAGE_FILE_DOWNLOAD%3D1%26Image_file_name%3DPDF%2FPpip_2015_14_10.pdf&psig=AOvVaw11mOFkWAj_76JWVI4z_O98&ust=1689684015341538&cshid=1689597700501837&opi=89978449

21. Стратюк О.М. Підстави ліквідації підприємницьких юридичних осіб. *Юридичний науковий електронний журнал*.2020.№3.С.126-129.

22. Щербина В. С. Господарське право: підручник. – 3-те вид., перероб. і доп. – К.: Юрінком Інтер. 2011. 656 с.

23. Застосування норм Кодексу України з процедур банкрутства. Збірка наукових статей / За загальною редакцією д.ю.н., судді Верховного Суду С. В. Жукова. К.: Алерта, 2019. 216 с.

Тема 9. Банкрутство суб'єктів підприємництва.

Методичні рекомендації: Регулювання процедури банкрутства суб'єктів господарської діяльності здійснюється Кодексом України з процедур банкрутства. Згідно зі ст. 1 КзПБ банкрутство – визнана господарським судом неспроможність боржника відновити свою платоспроможність за допомогою процедури санації та реструктуризації і погасити грошові вимоги кредиторів інакше, ніж через застосування ліквідаційної процедури. Неплатоспроможність - неспроможність боржника виконати після настання встановленого строку грошові зобов'язання перед кредиторами не інакше, як через застосування процедур, передбачених КзПБ.

Питання для обговорення:

1. Інститут банкрутства та його правове значення.
2. Підстави та процедура банкрутства юридичної особи.
3. Підстави та процедура банкрутства фізичної особи підприємця.
4. Особливості провадження у справах про банкрутство окремих юридичних осіб (страховиків, банків, кредитних спілок, фермерських господарств)

Практичні завдання:

Задача 1. Ліквідаційна комісія ТОВ «ІВ-Центр» після свого призначення у жовтні 2010р. повідомила ДПІ про прийняте рішення щодо ліквідації Товариства шляхом подання за встановленою формою заяви про припинення платника податку. Протягом наступного року ліквідаційною комісією були проведені всі дії в рамках ліквідаційної процедури, зокрема: отримана заборгованість від боржників, реалізоване майно, проведені розрахунки з кредиторами і учасниками Товариства, проведені перевірки фондів соціального страхування та пенсійного фонду, складений ліквідаційний баланс. Однак перевірка ДПІ дотримання ТОВ «ІВ-Центр» податкового законодавства проведена не була. Незважаючи на неодноразові звернення до ДПІ голови ліквідаційної комісії Товариства, інформації про час проведення такої перевірки Товариство так і не отримало.

Чи законна бездіяльність податкового органу? Який документ від ДПІ необхідно отримати ліквідаційній комісії для подання до державного реєстратора для реєстрації припинення юридичної особи? Яким чином має діяти ліквідаційна комісія ТОВ «ІВ-Центр», щоб отримати від ДПІ необхідний документ? Чи передбачені законодавством України механізми захисту прав і інтересів осіб під час здійснення ними процедур припинення від подібних дій контролюючих органів?

2. Підготуйте бібліографічний покажчик в межах запропонованої тематики.

Питання для самоконтролю:

1. Що таке банкрутство (неспроможність) суб'єкта підприємницької діяльності?
2. Які ознаки свідчать про неплатоспроможність боржника згідно з Кодексом України з процедур банкрутства?
3. Які види процедур банкрутства передбачені законодавством України?
4. Хто може виступати ініціатором порушення справи про банкрутство?
5. Які права та обов'язки арбітражного керуючого (розпорядника майна, керуючого санацією, ліквідатора)?
6. У якій черговості задовольняються вимоги кредиторів при ліквідації банкрута?

Перелік рекомендованої літератури:

1. Конституція України від 28.06.1996р. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua>

2. Закон України «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб» від 09.01.2025 № 4196-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4196-20#n3>
3. Цивільний кодекс України від 16.01.2004р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
4. Закон України «Про господарські товариства» від 19 вересня 1991 р. № 1576-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
5. Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань» від 15 травня 2003 р. № 755-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text>
6. Закон України «Про акціонерні товариства» від 27.07.2022 № 2465-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#n1985>
7. Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» від 06.02.2018 № 2275-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text>
8. Кодекс України з процедур банкрутства від 18.10.2018 № 2597-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text>
9. Боярчуков М. Банкрутство фізичних осіб: вплив війни на процедуру. Судова практика. URL: <https://yur-gazeta.com/dumka-eksperta/bankrutstvo-fizichnih-osib-vpliv-viyni-na-proceduru-sudova-praktika.html>
10. Грабован Л.І. Захист прав кредиторів у Кодексі України з процедур банкрутства. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/19692/Грабован%20Л.%20І.%20Захист%20прав%20кредиторів%20у%20Кодексі%20України%20з%20процедур%20банкрутства.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
11. Кобзєва Т.А., Заїка К.П. Концептуальні підходи до розвитку та становлення інституту банкрутства в Україні. *Аналітично-порівняльне правознавство*. DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.02.79>
12. Левченко Ю.Г., Слободян В.Я., Задніпряна-Корінна М.Ю., Слободян Н.Я., Данкевич А.Є. Правове регулювання господарської діяльності : Навч. посіб. [Електронний ресурс]. – К.: НУХТ, 2023. – 290 с.
13. Правові засади створення, діяльності та припинення юридичних осіб в Україні: навч. посібник / Ю. М. Юркевич, У. Б. Андрусів, О. Б. ВербаСидор та ін.; за ред. Ю. М. Юркевича. Львів: ЛьвДУВС, 2019. 412 с <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/2743/1/Юркевич%20Правові%20засад и.pdf>
14. Селевко В.Б., Федосенко Н.А. Добросовісність боржника в процедурі банкрутства: правовий та морально-психологічний вимір. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. 2024. Випуск 83: частина 1. <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2024/07/38.pdf>
15. Самойленко Г.В., Ткалич М.О., Колодіна А.С. Сучасний стан та перспективи удосконалення законодавства України про банкрутство. Юридичний науковий

електронний журнал.2021.№9. С.380-394. http://www.lsej.org.ua/9_2021/98.pdf

16.Швидка Т. І. Правове регулювання відносин неплатоспроможності та банкрутства : навч. посіб. / Т. І. Швидка ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого.. – 2-те вид., перероб. і допов.– Харків : Право, 2023. – 146 с.

Тема 10. Юридична відповідальність за порушення у сфері підприємництва .

Методичні рекомендації: Суб'єкти підприємницької діяльності несуть цивільно-правову та господарсько-правову відповідальність за правопорушення у сфері господарювання шляхом застосування до правопорушників господарських санкцій на підставах і в порядку, передбачених ГК, іншими законами та договорами. Важливо дослідити більш детально такі види господарських санкції за порушення у сфері підприємницької діяльності як відшкодування збитків; штрафні санкції; оперативно-господарські санкції; адміністративно-господарські санкції та особливості їх застосування.

Питання для вивчення:

- 1.Поняття, види та підстави виникнення відповідальності суб'єктів підприємницької діяльності.
2. Цивільно-правова відповідальність суб'єктів підприємницької діяльності: поняття, підстави виникнення та форми.
3. Відшкодування збитків як форма відповідальності .
4. Адміністративно-господарські санкції: поняття та види.

Практичні завдання:

Завдання. ТОВ "Логістик" не виконало договір перевезення через повінь, що затопила єдиний шлях доставки. Замовник вимагає відшкодування збитків у розмірі 200 000 грн. *Чи підлягає перевізник відповідальності? Що таке підстави звільнення від відповідальності? Що повинен довести перевізник для звільнення від відповідальності?*

Завдання. ФОП Коваленко замовив у ТОВ "Меблі Люкс" офісні меблі на суму 250 000 грн з доставкою до 01.09.2025. Договір передбачав:п передоплата 50% - сплачено вчасно, пеня за прострочення: 0,5% за день, право відмовитися від договору при прострочення понад 20 днів. Постачальник доставив меблі 30.09.2025, але вони виявилися неналежної якості (інший колір, пошкоджені фасади).

Які вимоги може пред'явити ФОП? Чи може ФОП відмовитися від договору? Що він може вимагати в цьому випадку?

Питання для самоконтролю:

1. Що таке цивільно-правова відповідальність?
2. Які види збитків Ви знаєте?
3. Які форми цивільно-правової відповідальності існують (відшкодування збитків,

сплата неустойки, штрафу, пені)?

4. Які умови настання цивільно-правової відповідальності?

5. Які наслідки настають при невиконанні або неналежному виконанні господарських договорів?

6. Чи можливе звільнення від відповідальності за порушення зобов'язань?

7. В чому відмінність адміністративно-господарських санкцій та адміністративної відповідальності?

Перелік рекомендованої літератури:

1. Конституція України від 28.06.1996р. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua>

2. Закон України «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб» від 09.01.2025 № 4196-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4196-20#n3>

3. Цивільний кодекс України від 16.01.2004р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

4. Закон України «Про господарські товариства» від 19 вересня 1991 р. № 1576-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

5. Закон України «Про акціонерні товариства» від 27.07.2022 № 2465-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#n1985>

6. Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» від 06.02.2018 № 2275-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text>

7. Кодекс про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>

8. Водний кодекс України від 06.06.1995 № 213/95-ВР URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-вр#Text>

9. Кодекс України про надра від 27.07.1994 № 132/94-ВР URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/132/94-вр#Text>

10. Бурносенкова І.А. Відповідальність учасників господарських товариств за законодавством України та деяких зарубіжних країн: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Одеса, 2021. 23 с.

11. Згама А. О. Звільнення від господарсько-правової відповідальності: актуальні питання в умовах карантину. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/12872/Згама%20%20А.%20О.%20Звільнення%20від%20господарсько-правової%20відповідальності....pdf?sequence=1&isAllowed=y>

12. Кулаков В. В. Деякі питання відповідальності учасників товариства з обмеженою відповідальністю. *Право та інновації*. 2019. № 2 (26). С. 95-99

13. Загорняк Н.Б. Сучасні проблеми відповідальності за умисне невиконання підприємцем договірних зобов'язань. *Вісник Академії адвокатури України*. 2018. Т. 15, № 1/2 (40/41). С. 62-68.

- 14.Заярний О.А. Відповідальність в організаційно-господарських відносинах : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.04 / Заярний О.А. ; КНУТШ. Київ, 2011. 222 с.
- 15.Лещенко Н.С.Господарсько- правові санкції за порушення позадоговірних зобов'язань у сфері капітального будівництва: види та особливості застосування. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*.2018. Серія ПРАВО. Випуск 51. Том 1.С.124-127
- 16.Мамедова С. Підстави застосування штрафних санкцій в господарському праві України.*Підприємництво, господарство і право*.2019.№11.С.98-105
- 17.Моргунова Т.Господарські санкції як правовий засіб відповідальності у сфері господарювання.*Юридичний бюлетень*.2020.випуск 14. С.109-116
- 18..Солонар А.В.Особливості юридичної відповідальності державного реєстратора юридичних осіб та фізичних осіб- підприємців. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/37726/1/Solonar_responsibility.pdf
- 19.Соколовська Ю.В. Учасники підприємницьких товариств як суб"єкти цивільно-правової відповідальності у корпоративних відносинах : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Івано-Франківськ, 2019. 20 с.
- 20.Руденко, Л. Д., Горобець, Н. С., & Корощенко, К. Р. Особливості застосування штрафних санкцій у господарсько-договірних відносинах. *Київський часопис права*.(2023). (3), 42-48. <https://doi.org/10.32782/klj/2022.3.6>
- 21.Парасюк В. М., Парасюк М. В., Правовий зв'язок організаційно- правової форми юридичної особи з особливостями її цивільно-правової відповідальності. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції* № 1. 2021.С.50-55
- 22.Судова практика у господарських спорах щодо відповідальності за порушення зобов'язань. Юрисдикція спорів щодо відповідальності за порушення зобов'язань. Збитки, заподіяні у спорах щодо порушення зобов'язань. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/Zuyv_29_11_2021_prez.pdf

Тема 11. Захист прав та інтересів суб'єктів підприємницької діяльності .

Методичні рекомендації: При вивченні даної теми необхідно звернути увагу на конституційні гарантії захисту прав суб'єктів господарювання та механізми їх практичної реалізації. Особливу увагу слід приділити формам захисту підприємницької діяльності: судовому, адміністративному та самозахисту. Важливо розглянути роль бізнес-омбудсмена як інституції захисту прав підприємців від дій органів державної влади. Здобувачам рекомендується проаналізувати типові порушення прав суб'єктів підприємництва та способи їх усунення відповідно до чинного законодавства. Доцільно також ознайомитися з практикою Європейського суду з прав людини щодо захисту права власності та свободи підприємницької діяльності. При підготовці до семінарських занять варто опрацювати конкретні судові рішення у справах про захист прав підприємців для кращого розуміння механізмів правового захисту.

Питання для вивчення:

1. Право на захист прав та інтересів суб'єктів підприємницької діяльності.
2. Способи захисту прав та інтересів суб'єктів підприємницької діяльності.
3. Адміністративно-правовий захист інтересів суб'єктів підприємницької діяльності.
 - 3.1. захист прав судом та уповноваженими органами державної влади
 - 3.2. захист прав нотаріусом
4. Альтернативні способи вирішення спорів між суб'єктами господарювання (АВС). Медіація як досудовий альтернативний спосіб врегулювання спорів між суб'єктами господарювання.
5. Захист прав у суб'єктів підприємницької діяльності міжнародному комерційному арбітражі.

Питання для самоконтролю:

1. Що таке захист прав суб'єктів підприємницької діяльності?
2. Які форми захисту існують (юрисдикційна та неюрисдикційна)?
3. У чому різниця між судовим та позасудовим захистом прав?
4. Які способи захисту цивільних прав та інтересів передбачені законодавством (визнання права, відновлення становища, припинення дії, відшкодування збитків тощо)?
5. Коли застосовується кожен із способів захисту?
6. Що таке медіація, арбітраж та третейський розгляд?
 7. Які переваги альтернативного вирішення господарських спорів порівняно із судовим розглядом?
8. Яка юридична сила рішень третейських судів?

Практичні завдання:

1. Задача 1. Житомирським територіальним управлінням Національної комісії з Цінних паперів та фондового ринку під час розгляду у жовтні 2023р. скарги акціонера на дії ПАТ «Кондитерська фабрика «Житомирські ласощі» було виявлено факт ненадання АТ відповіді на запит акціонера про розмір нарахованих дивідендів, який ним було надіслано Товариству 01 червня 2024р. ПАТ «Кондитерська фабрика «Житомирські ласощі» в сумі 17000,0грн.
До яких видів відповідальності (санкцій) відносяться накладені штрафи? Дайте оцінку правомірності їх застосування.

Перелік рекомендованої літератури:

1. Конституція України від 28.06.1996р. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua>
2. Закон України «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб»

від 09.01.2025 № 4196-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4196-20#n3>

3. Цивільний кодекс України від 16.01.2004р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

4. Закон України «Про господарські товариства» від 19 вересня 1991 р. № 1576-XII.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

5. Закон України «Про акціонерні товариства» від 27.07.2022 № 2465-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#n1985>

6. Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» від 06.02.2018 № 2275-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text>

7. Кодекс про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>

8. Водний кодекс України від 06.06.1995 № 213/95-ВР URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-вр#Text>

9. Кодекс України про надра від 27.07.1994 № 132/94-ВР URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/132/94-вр#Text>

10. Закон України «Про третейські суди» від 11.05.2004 № 1701-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1701-15#Text>

11. Закон України «Про медіацію» від 16.11.2021 № 1875-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>

12. Закон України «Про нотаріат» від 02.09.1993 № 3425-XII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text>

13. Дерев'янка Б. В., Туркот О. А. Захист прав суб'єктів господарювання: навчальний посібник / за ред. д-ра юрид. наук, проф. Б. В. Дерев'янка; 2-е вид., переробл. і доповн.; МВС України, Донецький юридичний інститут. Львів : Ліга-Прес, 2019. 150 с.

14. Лаврін О. Позасудовий захист прав суб'єктів господарювання та його значення в сучасних умовах. *Економіка та право*. 2024. № 1. С. 28-38.

15. Бобрик В.І., Шевчук О.М. Альтернативне вирішення господарських спорів: теорія і практика: Монографія. К.: Юрінком Інтер, 2019. 456 с.

16. Подцерковний О.П. Досудове врегулювання господарських спорів: Монографія. Х.: Право, 2020. 312 с.

17. Ханік-Посполітак Р.Ю. Рада бізнес-омбудсмен: правові підстави діяльності в умовах війни Сучасні виклики приватного права в умовах війни: збірник наукових праць учасників круглого столу (1 лютого 2024 року, Київ, Україна)., 2024. С. 137-139. URI <https://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/29251>

18. Ходико Ю.Є., Дякович М.М. Медіація в господарських спорах: практичний посібник. К. 2022. 268 с.

Тема 12. Правове регулювання конкуренції та монополії суб'єктів підприємництва .

Методичні рекомендації: економічна конкуренція — змагання між суб'єктами

господарювання з метою здобуття завдяки власним досягненням переваг над іншими суб'єктами господарювання, внаслідок чого споживачі, суб'єкти господарювання мають можливість вибирати між кількома продавцями, покупцями, а окремий суб'єкт господарювання не може визначати умови обороту товарів на ринку. Для детального вивчення даної теми необхідно ознайомитися із Законом України «Про захист від недобросовісної конкуренції» від 07.06.1996 року та Законом України «Про захист економічної конкуренції» від 11.01.2001 року. Крім того, необхідно з'ясувати поняття «недобросовісна конкуренція» та які дії вказують на її виникнення. Від недобросовісної конкуренції потрібно відрізнити діяння, які становлять економічну конкуренцію. Такі порушення прав суб'єктів підприємницької діяльності викликають необхідність застосування спеціальних способів захисту таких прав, відповідно до положень вищезазначених законів. Особливої уваги заслуговує питання відповідальності за порушення антимонопольно-конкурентного законодавства.

Питання для обговорення:

1. Система нормативно-правового регулювання економічної конкуренції та монополістичної діяльності. Органи державного захисту конкуренції у підприємницькій діяльності .
2. Поняття, ознаки та принципи економічної конкуренції.
3. Недобросовісна конкуренція. Основні види порушень законодавства про захист економічної конкуренції.
4. Захист підприємницької діяльності від недобросовісної конкуренції.
5. Відповідальність за порушення антимонопольно-конкурентного законодавства.

Практичні завдання:

Задача 1. До Черкаського територіального відділення Антимонопольного комітету звернувся із заявою Черкаський завод будматеріалів у зв'язку з тим, що інше підприємство будматеріалів у вітрині свого магазину розмістило браковану черепицю з написом: «Шановні покупці! Таку "якісну" черепицю ви можете придбати у наших сусідів на заводі будматеріалів. Ціна така сама, як за якісну. Подумайте». Під час розслідування справи було встановлено, що за період 2020-2021рр. претензій від споживачів на якість черепиці Черкаського заводу будматеріалів не надходило. Кваліфікуйте дії відповідача.

Питання для самоконтролю:

1. Що таке економічна конкуренція?
2. Який орган здійснює управління у сфері захисту економічної конкуренції? Які його основні завдання?
3. За яких умов становище суб'єкта господарювання визнається монопольним?

4. Які дії органів державної влади та місцевого самоврядування визнаються антиконкурентними?
5. Що таке недобросовісна конкуренція? Наведіть приклади її проявів.
6. Що таке концентрація суб'єктів господарювання?
7. За яких умов суб'єкти господарювання повинні отримувати дозвіл на здійснення концентрації? Які державні органи уповноважені видавати такі дозволи?
8. Які види санкцій застосовуються у разі порушення законодавства у сфері захисту економічної конкуренції?

Перелік рекомендованої літератури:

1. Конституція України від 28.06.1996р. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua>
2. Закон України «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб» від 09.01.2025 № 4196-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4196-20#n3>
3. Цивільний кодекс України від 16.01.2004р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
4. Закон України «Про господарські товариства» від 19 вересня 1991 р. № 1576-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
5. Закон України «Про акціонерні товариства» від 27.07.2022 № 2465-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#n1985>
6. Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» від 06.02.2018 № 2275-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text>
7. Кодекс про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>
8. Закон України «Про захист економічної конкуренції» від 11.01.2001 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14#Text>
9. Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції» від 07.06.1996 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236/96-вр#Text>
10. Закон України «Про природні монополії» від 20.04.2000 № 1682-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1682-14#Text>
11. Закон України «Про Антимонопольний комітет України» від 26.11.1993 № 3659-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3659-12#Text>
12. Вишневецький В. Л., Івахненко І. М. Адаптація конкурентного законодавства України до права Європейського Союзу на сучасному етапі Євроінтеграційного процесу. *Прикарпатський юридичний вісник*. Випуск 6 (47), 2022. С. 217-221
13. Журик Ю. В. Антимонопольно-конкурентне право України. Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2011. 272 с.
14. Андрощук Г.О. Конкурентне право: захист від недобросовісної конкуренції. Київ : Юстініан, 2012. 471с.
15. Борисенко З.М. Правове регулювання захисту економічної конкуренції. 2017. 57 с.

16. Лук'янець, В. С. Міжнародні інституції у забезпеченні чесної конкуренції. *Правничий вісник Університету «КРОК»*.2019. (35).С.98–113.
17. Г. В. Смолин, О. А. Туркот, Л. В. Хомко Господарське право України. Загальна частина: підручник / за заг. ред. Г. В. Смолина. Львів: ЛьвДУВС, 2017. 484 с.
18. Орлова О.Правові засади функціонування суб'єктів природних монополій. *Підприємництво, господарство і право*.2021.№4.С.99-103
19. Полюхович В. Перспективи вдосконалення законодавства про захист економічної конкуренції (з практики законотворення).*Підприємництво, господарство і право*.2020.№10.С.51-60
20. Сус М.С. Нормативно-правове забезпечення дотримання прав суб'єктів господарювання під час перевірок Антимонопольного комітету України в контексті антимонопольної реформи в Україні. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. 2024. Випуск 81: частина 1.С.151-159. <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2024/03/25.pdf>
- 21.Сидор В.Д.,Василенко Є.В. Становлення та розвиток інституту відповідальності за порушення законодавства про захист економічної конкуренції. *Legal Bulletin*.2023.С 45–50. <https://doi.org/10.31732/2708-33X-2023-07-45-50>
- 22.Швидка Т.І. Історія формування антимонопольної політики та законодавства в Європейському союзі.*Право і суспільство*.2019. № 1 частина 2.С.176-181.
23. Швидка Т. І. Антимонопольно-конкурентне право : навч. посіб. / Т. І. Швидка. Харків : Право, 2024. 184 с

Тема 13. Інвестиційна діяльність у сфері підприємництва (2 години).

Методичні рекомендації: При вивченні теми інвестиційної діяльності необхідно насамперед засвоїти базові поняття: інвестиції, інвестиційна діяльність, інвестор, об'єкт інвестування, а також розмежувати поняття «суб'єкти» та «учасники» інвестиційної діяльності відповідно до Закону України «Про інвестиційну діяльність». Рекомендується детально опрацювати спеціальні режими інвестування, зокрема концесію та державно-приватне партнерство, які регулюються окремими законами та мають особливі процедури реалізації. При підготовці до практичних занять необхідно вміти складати та аналізувати інвестиційні договори, визначати їх істотні умови, права та обов'язки сторін, а також механізми захисту прав інвесторів у разі порушень.

Питання для обговорення:

1. Поняття та правова природа, ознаки та принципи інвестиційної діяльності.
2. Правове регулювання інвестиційної діяльності.
3. Суб'єкти інвестиційної діяльності.
4. Поняття та види інвестиційних договорів.
5. Відповідальності за порушення інвестиційного законодавства.

Питання для самоконтролю:

1. Які основні ознаки інвестиційної діяльності та чим вона відрізняється від звичайної господарської діяльності?
2. Хто може бути інвестором в Україні і які права та гарантії надає законодавство іноземним інвесторам?
3. Які форми може приймати іноземна інвестиція згідно з Законом України "Про режим іноземного інвестування"?
4. У чому полягає різниця між концесією та державно-приватним партнерством як формами інвестування?
5. Які основні способи захисту прав інвесторів передбачені законодавством України і яких органів можна звернутися у разі порушення інвестиційних прав?
6. Які існують механізми державної підтримки інвесторів?

Практичні завдання:

Задача 1. ПП «Стандарт-СВ» вирішило інвестувати отриманий від своєї основної господарської діяльності в Україні прибуток у придбання цінних паперів - акцій Венчурної компанії «Future Medicine» (США), які продаються на Франкфуртській фондовій біржі і демонструють упевнену динаміку зростання протягом останніх 4-х років.

Чи дозволено українським законодавством інвестування у цінні папери іноземних емітентів? З дотриманням яким вимог можна зробити такі дії? В якому порядку той же самий інвестор може інвестувати кошти у придбання акцій Приватного акціонерного товариства «Універсум» (м.Вінниця)?

Перелік рекомендованої літератури:

1. Конституція України від 28.06.1996р. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua>
2. Закон України «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб» від 09.01.2025 № 4196-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4196-20#n3>
3. Цивільний кодекс України від 16.01.2004р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
4. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 № 1560-XI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#n73>
5. Закон України «Про режим іноземного інвестування» від 19.03.1996 № 93/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/96-вр#Text>
6. Закон України «Про публічно-приватне партнерство» від 19.06.2025 № 4510-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4510-20#n1065>
7. Галько, Л. ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА: СТРАТЕГІЯ І ТАКТИКА УПРАВЛІННЯ. *Економіка та суспільство*. 2021. (31). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-31-63>

- 8.Зеліско А.В. Приватноправова природа інвестиційного договору. URL: https://lib-old.pnu.edu.ua/bitstream/123456789/15711/1/Zelisko_Договір%202021.pdf
- 9.Негода О.А. Поняття інвестицій у законодавстві України та країн-членів Європейського Союзу. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022.№ 12. С.200-203. http://lsej.org.ua/12_2022/44.pdf
- 10.Подцерковний О., Шестакова Ю. Поняття, ознаки та класифікація інвестиційного договору з корпоративною складовою. <http://www.clj.nuoua.od.ua/archive/49/2.pdf>
- 11.Полякова І.В. Інвестиційна діяльність в законодавстві України та ЄС. *Юридичний науковий електронний журнал*.2025.№ 3.С.207-210. http://lsej.org.ua/3_2025/50.pdf
- 12.Суц О. П. Юридична характеристика спеціального інвестиційного договору. *Право та інновації*. 2023. № 1 (41). С. 40–48.
- 13.Шишка Р. Б. Інвестиційні договори : характеристика та спроби класифікації.*Юридичний вісник*. 2014. 4 (33).С.118-122.

Тема 14. Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів підприємництва

Методичні рекомендації: При вивченні теми зовнішньоекономічної діяльності необхідно чітко засвоїти поняття суб'єктів ЗЕД, види зовнішньоекономічних операцій та особливості їх правового регулювання відповідно до Закону України "Про зовнішньоекономічну діяльність". Особливу увагу слід приділити вивченню зовнішньоекономічних договорів (контрактів), оскільки саме вони є основною правовою формою здійснення ЗЕД, при цьому важливо розуміти відмінності між національним регулюванням та міжнародними конвенціями, зокрема Віденською конвенцією про договори міжнародної купівлі-продажу товарів 1980 року.

Питання для самоконтролю:

1. Які принципи здійснення зовнішньоекономічної діяльності встановлені законодавством України?
2. Хто може бути суб'єктом ЗЕД?
3. Які істотні умови повинен містити зовнішньоекономічний контракт?
4. Що таке ІНКОТЕРМС та їх роль у розподілі витрат і ризиків між сторонами?
4. Які методи державного регулювання ЗЕД застосовуються в Україні?
5. Які способи вирішення зовнішньоекономічних спорів існують і яка роль міжнародного комерційного арбітражу у врегулюванні таких конфліктів?

Практичні завдання:

Задача 1.Українське підприємство «ТехноІмпорт» уклало договір із німецькою компанією про імпорт промислового обладнання. Сторони погодилися на умовах поставки CIF (Одеський порт). Під час транспортування судно потрапило у шторм, і частина обладнання була пошкоджена.*Що означають умови поставки CIF відповідно*

до Інкотермс 2020? З якого моменту ризик випадкової загибелі товару переходить від продавця до покупця при умовах CIF? Хто зобов'язаний застрахувати вантаж і на яку суму при умовах CIF? Яким чином покупець може отримати відшкодування збитків від страхової компанії?

Перелік рекомендованої літератури:

1. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про договори міжнародної купівлі-продажу товарів від 11 квітня 1980 року/ URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_003#Text
2. Конституція України від 28.06.1996р. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua>
3. Закон України «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб» від 09.01.2025 № 4196-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4196-20#n3>
4. Цивільний кодекс України від 16.01.2004р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
5. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16.04.1991 № 959-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#n513>
6. Інкотермс Офіційні правила тлумачення торговельних термінів Міжнародної торгової палати від 01.01.2000 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988_007#Text
7. Апопій В.В., Міщук І.П. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: Підручник. 3-тє вид. К.: Центр учбової літератури, 2022. 584 с.
8. Белов Д.М. Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку. К.: Юрінком Інтер, 2023. 384 с.
9. Щербина В.С., Белов Д.М. Господарське право: Підручник. 8-ме вид. К.: Прецедент, 2024. 696 с.
10. Білоусов Є.М., Білоус О.Ю. Правове регулювання міжнародної торгівлі: теорія і практика. К.: Юстініан, 2024. 448 с.
11. Войцещук А.Д. Міжнародне приватне право: Підручник. К.: Алерта, 2024. 540 с.
12. Задорожня Г.В. Господарсько-правове забезпечення зовнішньоекономічної діяльності. Х.: Діса плюс, 2023. 296 с.
13. Коваленко Я.В., Мельник Т.М. Правове регулювання експортно-імпорتنих операцій: Навч. посібник. К.: Кондор, 2022. 328 с.
14. Мазур О.С. Митне регулювання в Україні: адміністративно-правовий аспект. – Ірпінь: Університет ДФС України, 2022. 380 с.
15. Поєдинок О.Р., Бевзенко В.М. Зовнішньоекономічний контракт: укладення та виконання. К.: НДІ приватного права і підприємництва, 2023. 256 с.
16. Румянцев А.П., Климчук С.В. Міжнародні комерційні операції та контракти. – К.: Знання, 2023. 437 с.

Тема 15. Форми і види підприємницької діяльності в ЄС .

Методичні рекомендації: При вивченні теми рекомендується починати з аналізу

правових основ створення підприємств у межах єдиного ринку ЄС, зокрема принципів свободи заснування та надання послуг, закріплених у установчих договорах. Особливу увагу слід приділити порівняльному аналізу організаційно-правових форм бізнесу в різних державах-членах ЄС, виявляючи їхні спільні риси та національні особливості. При підготовці до семінарських занять здобувачам варто опрацювати директиви ЄС щодо гармонізації корпоративного права. Для закріплення матеріалу корисно провести порівняльний аналіз процедур реєстрації бізнесу у 2-3 країнах ЄС.

Питання для вивчення:

1. Правові основи підприємницької діяльності в ЄС.
2. Форми організації підприємницької діяльності в ЄС.
3. Порядок реєстрації та здійснення підприємницької діяльності в ЄС.
4. Антимонопольна політика в ЄС.

Питання для самоконтролю:

1. Які основні організаційно-правові форми підприємницької діяльності існують у країнах ЄС та чим вони відрізняються між собою?
2. Що таке Європейська компанія (Societas Europaea) і які переваги вона надає для транскордонного ведення бізнесу в межах ЄС?
3. Які критерії класифікації підприємств на мікро-, малі, середні та великі використовуються в ЄС і яке це має значення для отримання державної підтримки?
4. Як принципи свободи заснування підприємств та свободи надання послуг впливають на можливості іноземних підприємців у ЄС?
5. Яку роль відіграє гармонізація корпоративного законодавства ЄС у створенні єдиного підприємницького простору та які основні директиви регулюють цю сферу?

Практичні завдання:

Тестові завдання:

1. Societas Europaea (SE) регулюється:

- а) виключно національним законодавством держав-членів ЄС
- б) Регламентом Ради ЄС № 2157/2001 та відповідним національним законодавством
- в) Директивою ЄС про компанії
- г) Римським договором 1957 року

2. Мінімальний статутний капітал Societas Europaea (SE) становить:

- а) 10 000 євро
- б) 120 000 євро
- в) 50 000 євро
- г) 500 000 євро

3. Яка з наведених форм підприємницької діяльності є спільною для більшості держав-членів ЄС?

- а) GmbH
- б) SARL
- в) Товариство з обмеженою відповідальністю (аналоги в різних країнах)
- г) Sole Trader

4. Директива ЄС 2017/1132 регулює:

- а) оподаткування компаній у ЄС
- б) певні аспекти корпоративного права, включаючи злиття та поділ компаній
- в) реєстрацію торгових марок у ЄС
- г) транскордонні банківські операції

5 Принцип свободи заснування (freedom of establishment) у праві ЄС закріплений у:

- а) Регламенті ЄС про компанії
- б) Договорі про функціонування ЄС (статті 49–55)
- в) Директиві про послуги на внутрішньому ринку
- г) Хартії основних прав ЄС

Перелік рекомендованої літератури:

1. Directive (EU) 2025/25 of the European Parliament and of the Council of 19 December 2024 amending Directives 2009/102/EC and (EU) 2017/1132 as regards further expanding and upgrading the use of digital tools and processes in company law. <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2025/25/oj/eng>
2. Directive (EU) 2024/1760 of the European Parliament and of the Council of 13 June 2024 on corporate sustainability due diligence and amending Directive (EU) 2019/1937 and Regulation (EU) 2023/2859 . <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2024/1760/oj/eng>
3. Dorresteyn A.F.M., Teichmann C., Werlauff E., Monteiro T., Pocher N. *European Corporate Law* (4th Edition). – Kluwer Law International, 2024.
4. van de Gronden, Johan W., Rusu, Catalin S. *Competition Law in the EU: Principle, Substance, Enforcement* (1st Edition). – Edward Elgar Publishing, 2021.
5. Banna, H., & Alam, A. (2025). The value of AI on entrepreneurship: evidence from the European Union. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*. doi:10.1108/IJEVR-12-2024-1489
6. Ковалишин О.Р. ЄВРОПЕЙСЬКЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО (SOCIETAS EUROPAEA): ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ІНВЕСТИТОРІВ. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 1. С.187-190 http://www.lsej.org.ua/1_2024/42.pdf
7. Кологойда О.В., Гарагонич О.В., Дорошенко Л.М. *Корпоративне право Європейського Союзу : підручник*. Київ : Видавництво Ліра-К. 2023. 392 с.
8. Кологойда О.В. . Правове регулювання діяльності груп компаній в ЄС та Великій Британії. *Економіка та право*. 2025, No 4. С. 34—41. <https://doi.org/10.15407/econlaw.2025.04.034>
9. Шишло, В. Підприємницька діяльність в Україні та Польщі: поняття, основні

принципи та особливості регулювання. *Економіка та суспільство*. (2022). (41). doi:10.32782/2524-0072.

10. Хомко Л. В., Кульгавець Х. Ю. *Правове регулювання підприємницької діяльності: навчальний посібник* / Л. В. Хомко, Х. Ю. Кульгавець. – Львів: ЛьвДУВС, 2016. – 424 с.

Тема 16. Суб'єкти підприємницької діяльності в США та Великобританії.

Методичні рекомендації : дана тема є важливою для порівняльного підприємницького (комерційного) права і передбачає поглиблене вивчення організаційно-правових форм підприємницької діяльності у двох провідних правових системах загального права — США та Великобританії. Опанування теми вимагає не лише знання конкретних організаційно-правових форм, а й розуміння правових принципів, на яких вони базуються, а також вміння проводити порівняльно-правовий аналіз.

Питання для вивчення:

1. Визначення поняття «суб'єкт підприємницької діяльності» у правових доктринах США та Великобританії.
2. Роль загального права (common law) як основи правового регулювання.
3. Форми підприємницької діяльності в США.
4. Роль судового прецеденту у регулюванні підприємницької діяльності.
5. Порівняльно-правовий аналіз суб'єктів підприємницької діяльності в США та Великобританії

Перелік рекомендованої літератури:

1. U.S. Small Business Administration. Офіційний сайт. – Режим доступу: <https://www.sba.gov>
2. U.S. Securities and Exchange Commission. Офіційний сайт. – Режим доступу: <https://www.sec.gov>
3. Companies House. Офіційний сайт. – Режим доступу: <https://www.gov.uk/government/organisations/companies-house>
4. Department for Business and Trade. Офіційний сайт. – Режим доступу: <https://www.gov.uk/government/organisations/department-for-business-and-trade>
5. Hamilton R. W., Booth R. A. *Business Basics for Law Students*. – St. Paul: West Academic Publishing, 2019.
6. Klein W. A., Ramseyer J. M., Bainbridge S. M. *Business Associations: Agency, Partnerships, and Corporations*. – New York: Foundation Press, 2020.
7. Dignam A., Lowry J. *Company Law*. – Oxford: Oxford University Press, 2020.
8. Davies P. L., Worthington S. *Gower: Principles of Modern Company Law*. – London: Sweet & Maxwell, 2016.

